

Aleg 866

Sprawozdanie

Komisji drogowej o przedłożeniu Wydziału krajowego w sprawie ukrajowienia dróg.

Wysoki Sejmie!

W wykonaniu uchwały sejmowej z dnia 13. października 1909, która opiewa: „Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by na najbliższej sesji sejmowej przedłożył wnioski do ukrajowienia dróg zbudowanych powiatowych lub gminnych I. klasy w ilości co najmniej 500 km. i zabezpieczył w budżecie na rok 1911. pokrycie kosztów przyszłego utrzymania tych dróg dotacją nie większą jak 500.000 K“ — przedkłada Wydział krajowy sprawozdanie, którem obejmuje 505 km. dróg w roku 1911 ukrajowić się mających — jako pierwszą część całej akcji ukrajowienia dróg — która w myśl uchwały Wysokiego Sejmu, o której na wstępie mowa — powinna objąć ogółem około 2.500 km.

Wysoki Sejm w poprzednich uchwałach swoich, w tym przedmiocie powziętych, nakreślił jedynie — zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego, granice przyszłej akcji ukrajowienia dróg, tak pod względem ostatecznego jej rozmiaru jak i finansowego pokrycia — natomiast całkiem słusznie pozostawił Wydziałowi krajowemu wolną rękę co do tego, które drogi w wykonaniu ogólnego programu i w jakim porządku Wysokiemu Sejmowi do ukrajowienia przedstawiać będzie — gdyż wybór tych dróg zależeć musi od układów z powiatami przeprowadzić się mających i łączy się bezpośrednio z kwestyą odpowiedniej organizacji administracyjnej całości dróg krajowych, której szczegóły tylko Wydział krajowy ułożyć może.

Obecnie Wydział krajowy przedstawia szczegółowy program ukrajowienia pierwszych 505.2 km. dróg, położonych w 24 powiatach autonomicznych, zbadanych poprzednio na gruncie przez inżynierów krajowych — preliminarz jednocześnie w budżecie na rok 1911. odpowiednie pokrycie na utrzymanie, przeprowadzenie potrzebnych rekonstrukcji oraz personal techniczny (poz. 1. A. 6. B. 7. C. budżetu krajowego).

Wykaz tych dróg obejmuje alegat I. sprawozdania Wydziału krajowego LW. 83.531/1910. Komisya zaznacza, że nie może kwestyonować już ułożonego na rok 1911 programu, tembardziej, że wszedłszy w szczegółowe rozpatrzenie przewodnich zasad, które kierowały Wydziałem krajowym przy układaniu niniejszego programu — uznała je za zupełnie słuszne, gdyż uwzględniają one te wszystkie momenta, które przy doborze dróg ukrajowić się mających na pierwszy plan się wysuwają.

W szczególności miał Wydział krajowy to na względzie, ażeby już przy realizacji pierwszego częściowego programu ukrajowienia dróg uwzględnić ile mo-

żności jak największą ilość powiatów autonomicznych i to równomiernie we wszystkich częściach kraju, od powiatów najbardziej na zachód wysuniętych począwszy (Kraków) aż do powiatów dotykających wschodnich granic kraju (Śniatyn). Mając zarazem na oku jeden z zasadniczych celów całej akcji t. j. potrzebę ulżenia administracyom powiatowym w ciężarach drogowych, Wydział krajowy przedstawił do ukrajowienia przede wszystkim drogi w powiatach o najsłabszej sile finansowej, które zatem przed innymi uwzględnione być powinny.

O ile zaś programem objęto częściowo także niektóre powiaty zasobniejsze, to okazało się to koniecznem dla uzyskania jednolitych duktów komunikacyjnych, przechodzących przez sąsiednie powiaty finansowo słabe, co leży w interesie racjonalnej administracji tych dróg.

Ten ostatni wzgląd tj. kwestya urządzenia przyszłej administracji dróg krajowych musiał oczywiście przy zestawianiu programu ukrajowienia wysunąć się na ozoło. Z jednej strony bowiem należyta administracja dróg jest rękojmnią racjonalnego ich utrzymania a w konsekwencji pozostaje w ścisłym związku ze stroną finansową konserwacji tych dróg, z drugiej zaś strony Wydział krajowy starać się musiał o pomieszczenie nowych dróg krajowych ile możliwości w ramach dotychczasowych okręgów administracyjnych, a to tak ze względów finansowych jak i z powodu trudności w pozyskaniu liczniejszego, należyście wyszkolonego personelu technicznego.

Wspomina w końcu Wydział krajowy w swem sprawozdaniu, że przeprowadzone badania dróg, ukrajowić się mających, wykazały liczne wadliwości i braki tak w bieżącej konserwacji jak i w założeniu tych dróg pod względem kierunków i spadków. O ile usunięcie braków pierwszego rodzaju będzie rzeczą powiatów przez oddanie tych dróg w stanie należytej normalnej konserwacji, to ze względu na wadliwości drugiego rodzaju Wydział krajowy liczył się z tą ewentualnością, że w przyszłości co do niektórych dróg wyśrodkowany na podstawie dotychczasowych doświadczeń koszt konserwacji, preliminowany na około 1.000 K rocznie na 1 km. może okazać się za niskim. Dla uniknięcia zatem w przyszłości większego obciążenia budżetu drogowego zmuszony był Wydział krajowy — do programu dróg ukrajowić się mających przyjąć obok dróg gorszych, drogi będące pod każdym względem w należytem stanie, co umożliwi użycie oszczędności w konserwacji tych dróg na uzupełnienie niedoboru w konserwacji dróg wadliwych. Uwzględniając zupełną słuszość naprowadzonych wyżej motywów, Komisya przedstawia przedłożony przez Wydział krajowy program w całości do uwzględnienia. Natomiast kilka petyi powiatów przekazuje Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia w programie roku 1912 i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm uznaje po myśli ustępu pierwszego §. 2. ustawy drogowej z dnia 10. grudnia 1907 Dz. u. kr. Nr. 155 następujące drogi za krajowe:

1.	Drogę Wrocławską	w obrębie pow. krakowskiego	na długości 13·7 km
2.	„ Liszki-Czernichów	„ „ „	„ 9·0 „
3.	„ Kraków-Kobierzyn	„ „ wielickiego	„ 2·5 „
4.	„ Bochnia-Limanowa	„ „ bocheńskiego i limanowskiego	„ 34·3 „
5.	„ Bogumiłowice-Zakliczyn	„ „ brzeskiego i tarnowskiego	„ 21·4 „
6.	„ Tarnów-Gromnik	„ „ tarnowskiego	„ 27·7 „
7.	„ Grybów-Zborowice	„ „ grybowskiego	„ 21·8 „

8.	Drogę Rzeszów-Tarnobrzeg w obrębie pow. rzeszowskiego 17·2, kolbuszowskiego 31·6 i tarnobrzeszkiego 21·7 na długości 70·5 km		
9.	„ Grabownica-Brzozów- Jasienica	„ „	brzozowskiego „ 19·0 „
10.	„ Sądowa Wisznia- Jaworów	„ „	mościskiego i jawo- rowskiego „ 18·8 „
11.	„ Dachnow-Lubaczów Niemirów-Magierów- Dobrosin	„ „	cieszanowskiego, ja- worowskiego i raw- skiego „ 48·2 „
12.	„ Jaworów-Niemirów	„ „	jaworowskiego i raw- skiego „ 16·6 „
13.	„ Gródek-Jaryna	„ „	grodeckiego „ 16·4 „
14.	„ Krystynopol-Brody	„ „	sokalskiego i kamio- neckiego „ 22·9 „
15.	„ Brody-Założce	„ „	brodzkiego „ 41·1 „
16.	„ Założce-Mszaniec- Tarnopol	„ „	brodzkiego „ 4·4 „
17.	„ Niżniów-Żyznomierz	„ „	tłumackiego i bucza- ckiego „ 34·1 „
18.	„ Załucze-Kosów	„ „	śniatyńskiego i kosow- skiego „ 36·0 „
19.	„ Kosów-Jasionów górnny	„ „	kosowskiego „ 16·3 „
20.	„ Jezierna-Denysów- Podhajce	„ „	podhajckiego „ 30·5 „

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu :

a) ażeby z rokiem 1911 powyższe drogi objął w administrację kraju;
b) objęcie poszczególnej drogi nastąpi na podstawie szczegółowego przez Wydział powiatowy przedłożonego inwentarza, obejmującego całą własność ruchomą i nieruchomą funduszu drogi w określeniu zawartem w §. 74. ust. z dnia 5. października 1907. Dz. ust. kraj. Nr. 130., — przyczem własność nieruchoma winna być odgraniczoną stałymi znakami;

c) drogi obejmowane w zarząd kraju winny się znajdować w stanie należytej normalnej konserwacji;

d) przed objęciem poszczególnych dróg w zarząd kraju winny odnośne reprezentacje powiatowe przyjąć w formie aktu notaryalnego zeznanego na podstawie uchwały Rady powiatowej obowiązek należytego uporządkowania najdalej w przeciągu lat dziesięciu własnym kosztem i staraniem stanu własności ukrajowionej drogi oraz pełną odpowiedzialność tak wobec stron interesowanych jak i funduszu krajowego za wszelkie zobowiązania powiatu i pretensye stron trzecich z powodu zajęcia na cele drogowe nieruchomości lub ruchomej własności oraz za wszelkie należytości powiatu z tytułu robót drogowych, przedsiębranych przed objęciem drogi w zarząd kraju.

III. Petycye powiatów : Ropeczyce Ls. 6.678, Lwów Ls. 6.796, Mielec Ls. 7.149, Rohatyn Ls. 6.244, przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania, czy i o ile mieszczą się w programie dalszego ukrajowienia dróg.

Zast. przewodniczącego :

Sare.

Sprawozdawca :

Jędrzejowicz.

